

‘Wie ben ik?’

Lisa en Marlies vertellen docent Van Meel over hun ervaringen op het bureau voor jeugdzorg

FOTO: TON VAN DEN BORN

Wie ben ik? Wat maakt mij gelukkig? Dat vroegen eersteklassers van de groenschool in Den Bosch zich af tijdens de levo-week. Een projectweek die een voorschot nam op een nieuwe onderwijsaanpak op deze vmbo-locatie.

Wat is lijden en verdriet voor een 13- of 14-jarige vmbo'er? Ze hebben misschien meegemaakt dat opa overleed, dat ze een huisdier moesten begraven of dat iemand in de omgeving een ongeluk kreeg. Wellicht was er een scheiding of een afscheid. Maar leed is meestal ver weg, in het ziekenhuis bijvoorbeeld, of in rampgebieden in Azië. Als ik vraag waar ze dan bij zichzelf aan denken, moeten ze toch even diep nadenken: 'wat heb ik zelf meegeemaakt?' Het is een van de 'levensvragen' die Cees van Meel en andere docenten van de Helicon groenschool in Den Bosch

Scenario's in basisvorming

De basisvorming, ingevoerd in 1992, wordt na regelmatige bijsturingen volgend jaar echt vernieuwd. De in december opgeheven Taakgroep Vernieuwde Basisvorming heeft voorgesteld dat scholen uit vier scenario's kunnen kiezen. Welke weg willen zij inslaan?

Scenario 1

Het huidige onderwijs (in vakken) is uitgangspunt. Daarin wordt samenhang gezocht en afstemming.

Scenario 2

In het onderwijs wordt echt werk gemaakt van samenwerking. Er is naast een vakkenzone ook een projectzone.

Scenario 3

In dit scenario is net als in 4 meer nadruk op persoonlijke ontwikkeling van leerlingen. In scenario 3 integreren docententeams grote delen van het programma.

Scenario 4

De leerlingen ontwikkelen zelf kennis en komen met leervragen. Ze kiezen hun eigen route en worden begeleid door werkbegeleiders en experts. Competenties bepalen de samenhang in het programma.

De keuze voor een van deze scenario's (of eventueel een combinatie), heeft gevolgen voor de leerlingen, de docenten, voor schoolorganisatie en voor infrastructuur. In het vierde scenario is bijvoorbeeld de leerlingenadministratie veel uitgebreider en zullen docenten zich ook veel meer moeten verdiepen in leerstof en didactiek van andere vakken. De werkgroep beschouwt scenario 1 als weinig innovatief, vindt 4 iets voor de toekomst, denkt dat ook 3 behoorlijk wat vraagt van de betrokkenen bij het onderwijs en acht scenario 2 voor veel scholen een goede en uitvoerbare keuze.

de eerstklassers voorleggen. Want deze week is het projectweek levo. Een nauwgezet voorbereide week waarbij leerlingen met levensbeschouwelijke zaken bezig zijn en bovendien docenten kennis maken met een andere onderwijsvorm. "We zijn onderweg naar scenario 3", vertelt Marleen Lemstra, vestigingsmanager. Onderwijs gebaseerd op thema's, los van de vakkenstructuur. Daarin past de aanpak met projecten en de bespreking van ontwikkelingslijnen (samenwerken, verantwoordelijkheidsgevoel, initiatief nemen, zelfdiscipline) die er onderdeel van uitmaakt. Deze projectweek is dan een soort van pilot.

▲ Klaar voor een presentatie over lijden en verdriet

Slapeloze nachten

Levensbeschouwing – een verplicht onderdeel op scholen die tot de aovorming onder bestuur van de Noordbrabantse Christelijke Boerenbond (NCB) vielen – werd voorheen 1 uur per week gegeven. Cees van Meel doet dat al 24 jaar. Hij reist daarvoor dagelijks van de Wouwse Plantage (bij Bergen op Zoom) naar Den Bosch. Misschien had hij het nog jaren op dezelfde manier gedaan. Het NCB-uurtje was immers een verworven recht, onaantastbaar.

Maar het onderwijs verandert. "Vroeger stond je veilig voor de klas, maar nu moet je tussen de leerlingen. Vroeger was een beetje kabaal in de klas een signaal dat je geen orde kon houden, maar dat is niet meer." Vroeger was het voor hem vernieuwing als hij een nieuwe methode ging gebruiken. Maar dit gaat kilometers verder. En ondanks aanvankelijke twijfel en scepsis – "ik had veel moeite om dat veilige te verlaten; slapeloze nachten" – gaat Van Meel van harte mee. Hij voelde dreiging, zag het aanvankelijk niet zitten, maar, zegt hij, "het bleek dat Marleen en ik toch op dezelfde lijn zaten. Ik ben er met een positieve instelling mee begonnen, vorig jaar. En ik heb ervaren dat oude docenten hierin veel van jonge docenten kunnen leren."

De voorbereiding van de projectweken heeft hij samen met Marga Arts van het bestuursbureau in Bostel gedaan. Zij is docent lichamelijke opvoeding

en zorgcoördinator op de groenschool geweest. Ze hebben zaken bestudeerd, Van Meel moest weer achter de computer, en ze hebben de handboeken voor de projectweken samengesteld.

Religies

Het is nu de tweede keer dat er in Den Bosch zo'n week wordt georganiseerd. Alle beschikbare docenten doen mee. Klas 3 werkte zo in de week dat Theo van Gogh vermoord werd aan normen en waarden en aan beroepsethische vorming. Het was de eerste ervaring, die volgens Van Meel, ondanks wat beginnersfoutjes positief werd gewaardeerd. "Voor veel docenten was het een eye-opener dat je zo dingen bespreekbaar kon maken. En de leerlingen leren nu meer in een paar uur, dan dat ze toen deden als ze 4 of 5 weken steeds een uurtje kwamen." Verschil met de eerste week is dat er nu telkens twee docenten voor een groep staan, toen maar een. En verschil in de derde week – in mei buigen de tweedeklassers zich over religies – is waarschijnlijk dat het theoretisch deel wat minder zwaar wordt en dat er wordt gepoogd om nog meer uit de leerlingen zelf te laten komen.

Kindermishandeling

Vanmiddag, vrijdag, wordt er gepresenteerd. De leerlingen hebben zich dinsdag, de dag na Pasen, verdiept in →

levenservaringen (bang, gelukkig, bedroefd) in het algemeen. Vervolgens gingen ze aan de slag met de vraag 'Wie ben ik?'. Wat vind je leuk, wat vind je belangrijk, wat voel je daarbij? Ze bespraken dat in groepjes van 3 en

presenteerden woensdagmiddag. Niet iedere leerling over zichzelf, maar steeds een leerling over een ander. Gisteren, donderdag, hebben ze gekozen tussen vijf vragen. Bijvoorbeeld: 'waarom doen mensen zo?' Een presta-

◀ *Twee leerlingen tonen hun uitwerking van de vraag over omgang met de tijd*

tie die, aldus de toelichting, bij je past als je je wel eens afvraagt waarom mensen elkaar beledigen, waarom ze dingen vernielen en ruzie uitlokken. Of als je merkt dat mensen ook heel aardig kunnen zijn.

Verder was er de vraag over lijden en verdriet, wat is het, waarom is het er en wat kun je doen om het te verzachten? En ook: Wat is de natuur, wat is de tijd en wie zijn de anderen?

De leerlingen zijn enthousiast bezig. In een docentenwerkkamer zitten ze met zessen rondom een telefoon en voeren een gesprek met het ziekenhuis. Het groepje dat een presentatie voorbereidt over de vraag: 'Waarom doen mensen zo?', heeft geen tijd om pauze te houden. En Lisa en Marlies vertellen dat ze op het bureau voor jeugdzorg over kindermishandeling hebben gesproken. Heel interessant was het. Levenservaring en leerervaring ineen.

Ton van den Born